

DOI 10.31558/2519-2949.2019.4.17

УДК 327.83:323(560)(470+571)

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8753-0087>

Паюк К. А., Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова

ВЗАЄМОВПЛИВ «М'ЯКОЇ СИЛИ» ТУРЕЧЧИНИ ТА РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ.

Використання «м'якої сили» у російсько-турецьких взаємовідносинах почалося у ХХІ ст. і мало асиметричний характер. З 1990-х років Туреччина була вкрай зацікавлена у формуванні нової підсистеми міжнародних відносин – тюркського світу. Керівництво країни пішло не по стопах Євросоюзу, який рухався від економіки до політики, а виробило оригінальні шляхи формування такого роду над-ідентичності. Туреччина стала створювати різні «інтеграційні поля» культурні, освітні, економічні, а потім і політичні. Всі ці «поля» повинні були служити єдиній довгостроковій меті – об'єднання тюрків. В тій чи іншій мірі в зазначених процесах були задіяні і тюркські суб'єкти Російської Федерації. У першому десятиріччі століття у російському напрямку активно діяла «м'яка сила» Туреччини, домігшись певних успіхів у формуванні позитивного образу країни у російському інформаційному полі. Росія почала застосовувати «м'яку силу» тільки на початку 2010-х років, тому її успіх на цьому полі був помірним. Проте, після визначення нового політичного курсу, Росія стала приділяти значну увагу цьому вектору взаємодії між країнами, тому у кінці 2010-х років її успіхи у формуванні позитивного іміджу Росії у Туреччині, незважаючи на окремі проблеми, неможливо заперечувати. У цілому російська «м'яка сила» діє на п'яти напрямках: політична концепція «суверенної демократії», російська діаспора у Туреччині, популяризація та поширення вивчення російської мови у Туреччині, висока культура та навчання турецьких студентів у російських ВНЗ. Враховуючи, що ефект від застосування «м'якої сили» проявляється через 5-10 років від початку активної діяльності у цьому напрямку, можна прогнозувати ріст впливу Москви на відношення турецького населення до Росії і, таким чином, на внутрішню політику Туреччини. У той же час, події 2013-2016 рр., такі як «Арабська весна» та спроба державного перевороту у Туреччині, призвели до зниження інтенсивності впровадження елементів «м'якої сили» у зовнішній політиці Туреччини, у тому числі й на російському напрямку.

Ключові слова: Туреччина, Росія, «м'яка сила», внутрішня політика.

Постановка проблеми. У ХХІ столітті взаємини Росії і Туреччини пройшли певну еволюцію, в чималому ступені перебуваючи в сфері публічної дипломатії, невід'ємним інструментом якої є «м'яка сила».

Проблема впливу «м'якої сили» у російсько-турецьких відносинах не має широкого висвітлення у роботах вітчизняних дослідників. З боку Росії цю проблему аналізувала Є.І. Ларіонова [10], проте вона робила це, скоріше, з точки зору філолога. Вплив турецької «м'якої сили» досліджували В. А. Аватков та А. Ш. Бадранов [2]. Турецький погляд на проблему представили співробітник Стамбульського університету С. Йілмаз [7] та доктор Селсін Онер з Університету Бахезхір (Стамбул) [3]. Проте, для всебічного аналізу проблеми з точки зору принципу об'єктивності, був проведений аналіз таких офіційних джерел, як інформація на електронних ресурсах віддаленого доступу уряду РФ та Міністерства зовнішніх справ Турецької Республіки [5,6,12].

Метою статті є виявити вплив «м'якої сили» Туреччини та Росії на їх відносини. У завдання статті входить також показ впливу «м'якої сили» Росії на внутрішню політику Туреччини.

Як відомо, термін «м'яка сила» був введений до вжитку американським політологом, керівником Гарвардської Школи державного управління ім. Дж. Ф. Кеннеді професором Дж. Наєм. У своїй роботі «Soft Power: The Means to Success in World Politics» (2004) він виділяє кілька типів впливу, згідно з якими держава може забезпечити власну національну безпеку і реалізувати зовнішньополітичні завдання: «жорстка сила» (тобто сукупна політична, економічна і військова міць), «м'яка сила» (культура, цінності та політична ідеологія) і «розумна сила» (поєднання «жорсткої» і «м'якої» сили) [1, с. 33-41]. «М'яка» сила, згідно Дж. Ная, має на увазі використання

в якості ресурсів владного впливу привабливі політичні іміджі і культурні цінності, що транслиуються засобами масової інформації.

З 1990-х років Туреччина була вкрай зацікавлена у формуванні нової підсистеми міжнародних відносин – тюркського світу. Керівництво країни пішло не по стопах Євросоюзу, який рухався від економіки до політики, а виробило оригінальні шляхи формування такого роду над-ідентичності. Туреччина стала створювати різні «інтеграційні поля» – культурні, освітні, економічні, а потім і політичні. Всі ці «поля» повинні були служити єдиній довгостроковій меті – об'єднання тюрків. В тій чи іншій мірі в зазначених процесах були задіяні Німеччина, Азербайджан, Казахстан, Туркменістан, Узбекистан, Киргизія і тюркські суб'єкти Російської Федерації.

За прямою та опосередкованою підтримкою з боку державного керівництва і відповідних відомств в Туреччині різко активізувалися громадські організації, земляцтва, громади, фонди, що мали на меті встановлення і розвиток контактів і реалізацію спільних програм і проектів з громадськістю мусульманських республік СНД і республік у складі Росії. Стимулюючу роль в появі і активізації цих організацій зіграли висловлювання вищого керівництва Туреччини після розпаду СРСР: экс-президент Туреччини Т.Озал проголосив XXI сторіччя століттям Туреччини, а прем'єр-міністр Демірель говорив про турецький світ від Адріатики до Великої китайської стіни [2, с.7].

Еліта Турецької Республіки робила акцент на створення розгалуженої мережі організацій, які формували протурецькі лоббі і в довгостроковій перспективі здатні були зіграти на руку Анкарі.

Для формування тюркської ідентичності після розпаду СРСР Туреччина ініціювала створення цілого ряду організацій, причому як державних, так і приватно-державних, приватних. До них відносилися як культурно-освітні – ТКА, ТЮРКСОЙ, фонди Юнуса Емре, школи Ф. Гюлена, Діалог Євразія, так і політико-економічні – Союз муніципалітетів тюркського світу (Türk Dünyası Belediyeler Birliği), Парламентська асамблея тюркомовних країн (Türk Dili Konuşan Ülkeler Parlamenter Asamblesi), Тюрки світу, Рада співробітництва тюркських держав (Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konsyi). Туреччина проводила Саміти глав держав і тюркомовних республік, створювала спільні університети, формувала єдиний алфавіт тюрків на основі турецького, всюди, навіть в офіційних документах підкреслювала єдність тюрків – прикладом тому можуть бути вищеописані назви організацій, в яких міститься багатозначне словосполучення Türk dili, під яким мається на увазі міфічна єдина тюркська мова. Турецькі міжнародні організації намагалися вплинути на сферу вивчення культури тюркських народів Росії і між тим включалися в освітній процес і підготовку кадрів (створення кафедр при університетах, «гюленовські» ліцеї, турецькі освітні гранти) [3].

Ця активність не зустрічала опору з боку Росії, навпаки, подібна діяльність оцінювалася позитивно на офіційному рівні. Так, 2008 рік був оголошений в Росії «роком Туреччини».

Потрібно відзначити, що за підсумками 2012 року Туреччина вперше увійшла до двадцятки країн з найвищим рівнем «м'якої сили». Рейтинги «впливу» щорічно виводяться англійським журналом «Monocle» на підставі аналізу політики, культурних цінностей, можливостей освіти і т.п. всіх країн світу [4]. Основними критеріями для входження Туреччини до списку 2012 року стали наступні пункти: її активну участь в процесах прийняття рішень з широкого спектру питань в рамках регіональних та міжнародних організацій; інвестиційна привабливість країни; популярність турецьких серіалів в Європі і на просторі Близького Сходу, а також активний розвиток нових маршрутів авіакомпанії «Turkish Airlines».

У той же час, Росія не приділяла належної уваги «м'яким» зовнішньополітичним інструментам, вважаючи за краще діяти з позиції «жорсткої» сили. Тільки на початку другого десятиліття XXI ст. Москва звернулася до нових для себе методів зовнішньої політики.

У середини 2012 року президент РФ В. В. Путін на зустрічі з російськими послами виступив із закликом перейти до дипломатії нового зразка, важливим напрямком для якої має стати активне формування позитивного іміджу Росії за кордоном. Між іншим, у промові Путіна пролунав і термін «м'яка сила». Контекст висловлювання був наступним: російський дипломатичний інструментарій повинен бути «динамічним, конструктивним, прагматичним і гнучким» [5]. У лютому 2013 року в своєму виступі перед співробітниками Міністерства закордонних справ Російської Федерації президент ще раз окреслив напрямки діяльності: «... зміцнення позицій російської мови, активне просування позитивного іміджу Росії за кордоном, вміння органічно вбудуватися в глобальні інформаційні потоки» [6].

Таким чином, в перше десятиліття XXI ст. Росія практично не використовувала «м'яку силу» для впливу на Туреччину, в той час як Туреччина активно їй користувалася – в Росії рекорди

популярності б'є турецька серіал «Чудовий вік», проводяться Всеросійські олімпіади з турецької мови, по телебаченню крутиться реклама то турецьких курортів, то турецьких овочів і фруктів. В результаті планомірного просування своїх масових «продуктів» на російському ринку Туреччина добилася того, що сприйняття її в Росії істотно змінилося. Так, туризм в Росії міцно асоціюється з турецьким напрямком; причому якщо раніше це було найдешевше місце відпочинку для росіян, то тепер воно перетворюється в найбільш престижне. Романтизований образ Туреччини відбився в такому сегменті масової культури Росії, як сучасне комедійне кіно. У фільмах останніх років («Службовий роман-2», «All Inclusive або Все включено») в очі кидається новий імідж країни: Туреччина постає як свого роду «земля обітована», де герої, що вирвалися із задушливих офісів, проводять кілька незабутніх днів; тут же розвивається і любовна інтрига, яка підкріплює романтичне сприйняття Туреччини у середньостатистичного жителя Росії. Отже, приклад Туреччини показує, що інвестиції в сферу культури, в тому числі і популярної, масової, приносять свої дивіденди не відразу, а через п'ять-десять років.

Проте, у Росії в даній сфері існує база для нарощування потенціалу «м'якої сили», і Москва активно використовує цей шанс. По-перше, явно привабливим для Туреччини виявилася політична концепція «суверенної демократії» [7] («egemen demokراسi»), що розроблялася в Росії середини 2000-х років і викликала широку полеміку в пресі і наукових колах. У публікаціях турецьких політологів згадана російська концепція трактується як власний варіант демократії в умовах глобалізації, коли США стали поширювати «демократичні стандарти і цінності» по всьому світу, перетворивши їх в свій основний експортний «продукт». Відзначаючи, що «Росія має намір взяти на себе інтелектуальне лідерство по відношенню до всіх тих, хто не задоволений політикою США» [8], турецькі автори вважають, що російський приклад може бути корисний і для самої Туреччини [9].

По-друге, значну роль при зміцненні позицій Росії на території Малої Азії грає російська діаспора в Туреччині. За неофіційними даними, в Туреччині в даний час проживає більш ніж 200 000 російськомовних жителів, переважна кількість з яких є особи з російським громадянством. У всіх великих містах країни існують суспільства, що об'єднують вихідців з Росії. Велика частина товариств оформилася ще на початку 2000-х років: Товариство російської культури і освіти (м. Аланія), Товариство російських співвітчизників (м. Анталія), Російське товариство Анталії (м. Анталія), Товариство української мови та літератури імені А.І. Солженіцина (м. Ізмір), Російське товариство освіти, культурного і ділового співробітництва (м. Стамбул) і ін. До певного часу не відбувалося консолідації російськомовної діаспори Туреччини. Це пояснюється як внутрішніми проблемами (небажання російських мігрантів гуртуватися), так і відсутністю підтримки з боку офіційної Росії. Варто відзначити, що конструктивні практичні кроки щодо подолання цих факторів були зроблені з боку російського МЗС. Так, в 2007 році за участю Посольства РФ в Анкарі була створена Координаційна Рада асоціації російської культури в Туреччині. Це дозволило різним товариствам росіян, які виникли спонтанно, «знизу», об'єднатися і почати злагоджену роботу.

На даний момент, Асоціація є членом Міжнародної Ради російських співвітчизників (МСРС); в її завдання входить проведення культурної, освітньої та благодійної діяльності по всій Туреччині, включаючи рішення проблем російськомовних громадян при переїзді до Туреччини, а також популяризація російської культури і традицій. Підтримку Асоціації надають Фонд «Русский мир», заснований в 2007 році указом президента Росії В. В. Путіна, і «Росспівробітництво», на які в сукупності покладена місія по просуванню російської «м'якої сили» за кордоном. Товариства, покликані відповідати в першу чергу на запити співвітчизників в Туреччині, в найширшому сенсі здатні стати «провідниками» російської публічної дипломатії, оскільки мають можливість контактувати з реципієнтами «м'якої сили» безпосередньо (за допомогою заходів, курсів російської мови, клубної діяльності і т. п.).

По-третє, кроки з популяризації і розширенню вивчення російської мови в Туреччині – наступний напрямок формування «м'якої сили» – також були зроблені у надрах товариств російських співвітчизників. У 2006 році на базі Російського товариства в Стамбулі за підтримки уряду Москви був створений перший в Туреччині Центр російської мови, де відкрилася бібліотека класичної, методичної та популярної літератури. Тут почали діяти курси російської мови, орієнтовані на російськомовних дітей турецьких громадян. Через деякий час з ініціативи Центру з'явилася Асоціація викладачів російської мови Туреччини, в рамках якої надається методична допомога викладачам російської мови університетів, курсів і шкіл. Колектив Центру в 2008 році вперше ініціював проведення Олімпіади з російської мови серед слухачів курсів і студентів

університетів. З тих пір Олімпіада проводиться щорічно, і постійно розширює не лише свою географію, а й склад учасників (студенти вишів, слухачі курсів, діти співвітчизників, викладачі) [10].

Ініціативи з просування російської мови в Туреччині були підхоплені Росспівробітництва і Фондом «Русский мир», і з 2009 року в рамках Міжнародної цільової програми «Російська мова» в Туреччині почали відкриватися Кабінети російської мови. В кінці 2012 року в країні налічувалося вже шість подібних Кабінетів російської мови, яким надає підтримку фонд «Русский мир». В програми Кабінетів російської мови входить навчання не тільки самої мови, а й історії, культури Росії [11, с. 68].

По-четверте, відбувається просування російської «м'якої сили» в сфері культури, як високої, так і масової. Основною статтею культурного експорту Росії традиційно виступає її висока культура, яка орієнтована здебільшого на елітарну публіку. Так, на регулярній основі здійснюється участь російських художніх колективів на фестивалях мистецтв, які проводяться по всій Туреччині, росте інтерес до російського кінематографу в такому його сегменті, як авторське кіно (А. Звягінцев, А. Сокуров, А. Кончаловський, А. Балабанов та ін.).

У той же час, в області масової культури широкомасштабний туристичний потік сприяє проникненню в Туреччину не найкращих зразків російської масової культури, що підкріплює і без того не дуже приємний образ росіянина, який створює і міфологізує у масовій турецькій свідомості образ такого собі російського дебошира, який смітить грошима і т.п. Такі ж безсумнівно успішні російські медіа-проекти як нові мультиплікаційні фільми – «Маша і Ведмідь» і т. п. – відторгаються через турецькі культурно-релігійні особливості, зокрема негативну реакцію на використання свиней в якості домашньої тварини та ін.

По-п'яте, ще одним «м'яким» інструментом зовнішнього впливу РФ на Туреччину є можливість дати вищу освіту турецьким студентам в російських вишах. Починаючи з 1996 року Росія щорічно виділяє державні стипендії для навчання і підвищення кваліфікації громадян Туреччини в російських освітніх установах (близько 40-50 стипендій). Крім того, значна кількість турецьких абітурієнтів – за різними даними, від 100 до 500 осіб – навчаються в російських вишах на комерційній основі. [11, с. 69]

У той же час, з 2013 р. можливості використання «м'якої сили» з боку Туреччини почали знижуватися. Це було зв'язано, по-перше, з кризою на Близькому Сході, коли всі розрахунки турецького уряду на підвищення впливу на країни регіону не виправдалися. Протурецький та прокатарський рух «Братів-мусульман» не був у змозі утримати владу у своїх руках навіть у тих країнах, де він спочатку прийшов до влади, наприклад у Єгипті. У владних колах Туреччини з'явилося розчарування самою концепцією «м'якої сили», у той же час зросла кількість прихильників «твердої сили» [12].

По-друге, після спроби державного перевороту 2016 р., у якій був звинувачений Феттулах Гюлен та його прихильники, на території Туреччини всі інституції, які мали відношення до Гюлену, були заборонені, а їх персонал у кращому випадку загубив свої робочі місця, якщо не був репресований. Але ж організації, що фінансувалися гюленістами, здебільшого і впроваджували «м'яку силу» з боку Туреччини у міжнародних відносинах [13, р.141]. Саме цьому, інтенсивність заходів з впливу Анкари на інші держави, з 2016 р. стала відчутно знижуватися по відношенню до всіх іноземних держав, в тому числі і на російському напрямку. Це призвело до зміщення пріоритетів у м'якому впливі на партнера і дало деякі переваги для зовнішньої політики Москви.

Висновки. Таким чином, в період до кінця першого десятиліття XXI ст. можна говорити про ефективний вплив турецької «м'якої сили» на Російську Федерацію. У 2010-х роках Москва звертається до використання в двосторонніх відносинах з Анкарою «м'якої сили» по ряду напрямків і, незважаючи на окремі проблеми, домагається в цьому певних успіхів. У цілому російська «м'яка сила» діє на п'яти напрямках: політична концепція «суверенної демократії», російська діаспора у Туреччині, популяризація та поширення вивчення російської мови у Туреччині, висока культура та навчання турецьких студентів у російських ВНЗ. Враховуючи, що ефект від застосування «м'якої сили» проявляється через 5-10 років від початку активної діяльності у цьому напрямку, можна прогнозувати ріст впливу Москви на відношення турецького населення до Росії і, таким чином, на внутрішню політику Туреччини. У той же час, події 2013-2016 рр., такі як «Арабська весна» та спроба державного перевороту у Туреччині, призвели до зниження інтенсивності впровадження елементів «м'якої сили» у зовнішній політиці Туреччини, у тому числі й на російському напрямку.

Бібліографічний список:

1. Най Дж. «Мягкая» сила и американско-европейские отношения. *Свободная мысль* – XXI. 2004. № 10.
2. Аватков В.А., Бадранов А.Ш. "Мягкая сила" Турции во внутренней политике России. *Право и управление*. 2013. № 2. С. 5-11.
3. Öner S. Soft Power in Turkish Foreign Policy: New Instruments and Challenges. *Strategic Depth through Soft Power: The Domestic Production and International Projection of Turkish Culture*. URL: http://www.gce.unisg.ch/~media/Internet/Content/Dateien/InstituteUndCenters/GCE/Euxeinos%20Folder/Euxeinos%2010_2013_web.ashx (дата звернення: 29.10.2019).
4. Soft Power Survey 2012. – URL: <http://monocle.com/film/affairs/soft-power-survey-2012/>. (Дата звернення – 02.09.2019.)
5. Совещание послови постоянных представителей России 9 июля 2012 года. URL: <http://kremlin.ru/events/president/news/15902>. (Дата звернення – 02.09.2019.)
6. Встреча с сотрудниками МИД России 11 февраля 2013 года. URL: <http://kremlin.ru/events/president/news/17490>. (Дата звернення – 02.09.2019.)
7. Сурков В. Национализация будущего. *Эксперт*. № 43 (537). 20 ноября 2006.
8. Somunoğlu A. Rusya'nın 'Yumuşak Gücü': Öncelikli Hedef 'Yakın Çevre'. *USAM, Cumhuriyet Strateji, Sayı 147*, 23.04.2007.
9. Yılmaz S. Rusya Federasyonu Yumuşak Gücü ve Egemen Demokrasi. URL: [http://usam.aydin.edu.tr/RUSYA_FEDERASYONU_YUMUSAKGUCU\(4a2c\).pdf](http://usam.aydin.edu.tr/RUSYA_FEDERASYONU_YUMUSAKGUCU(4a2c).pdf). (Дата звернення – 01.04.2019.)
10. Русский язык в Турции набирает популярность. URL: http://rus.ru/radio_broadcast/6325932/85750364/. (Дата звернення – 02.04.2019.)
11. Ларионова Е.И. «Мягкая сила» России в Турции: достижения, проблемы, перспективы. Российско-турецкие отношения: 2002–2012 годы (материалы Круглого стола, г. Москва, 4 апреля 2013 г.) Под ред. В.А. Аваткова, С.Б. Дружиловского, А.В. Федорченко. Москва МГИМО – Университет 2013. С. 62-72.
12. Interview of H.E. Mr. Mevlüt Çavuşoğlu to Estonian Public Broadcasting (ERR), 26 October 2016 URL: <http://www.mfa.gov.tr/interview-of-he-mr-mevlut-cavusoglu-to-estonian-public-broadcasting-err.en.mfa> (Дата звернення: 30.10.2019)
13. Ekşi M., Erol M. The Rise and Fall Of Turkish Soft Power and Public Diplomacy. *Akademik Bakış*. Vol.11. Winter 2018. P. 126-157.

References:

1. Nye J. «Mjagkaja» sila i amerikano-evropejskie otnoshenija. *Svobodnaja mysl'* – XXI. 2004. № 10.
2. Avatkov V.A., Badranov A.Sh. "Mjagkaja sila" Turcii vo vnutrennej politike Rossii. *Pravo i upravlenie*. 2013. № 2. S. 5-11.
3. Öner S. Soft Power in Turkish Foreign Policy: New Instruments and Challenges. *Strategic Depth through Soft Power: The Domestic Production and International Projection of Turkish Culture*. URL: http://www.gce.unisg.ch/~media/Internet/Content/Dateien/InstituteUndCenters/GCE/Euxeinos%20Folder/Euxeinos%2010_2013_web.ashx (data zvernennja: 29.10.2019).
4. Soft Power Survey 2012. – URL: <http://monocle.com/film/affairs/soft-power-survey-2012/>. (Data zvernennja – 02.09.2019.)
5. Soveshhanie poslov i postojannyh predstavitelej Rossii 9 ijulja 2012 goda. URL: <http://kremlin.ru/events/president/news/15902>. (Data zvernennja – 02.09.2019.)
6. Vstrecha s sotrudnikami MID Rossii 11 fevralja 2013 goda. URL: <http://kremlin.ru/events/president/news/17490>. (Data zvernennja – 02.09.2019.)
7. Surkov V. Nacionalizacija budushhego. *Jekspert*. № 43 (537). 20 nojabrja 2006.
8. Somunoğlu A. Rusya'nın 'Yumuşak Gücü': Öncelikli Hedef 'Yakın Çevre'. *USAM, Cumhuriyet Strateji, Sayı 147*, 23.04.2007.
9. Yılmaz S. Rusya Federasyonu Yumuşak Gücü ve Egemen Demokrasi. URL: [http://usam.aydin.edu.tr/RUSYA_FEDERASYONU_YUMUSAKGUCU\(4a2c\).pdf](http://usam.aydin.edu.tr/RUSYA_FEDERASYONU_YUMUSAKGUCU(4a2c).pdf). (Data zvernennja – 01.04.2019.)
10. Russkij jazyk v Turcii nabiraeet populjarnost'. URL: http://rus.ru/radio_broadcast/6325932/85750364/. (Data zvernennja – 02.04.2019.)
11. Larionova E.I. «Mjagkaja sila» Rossii v Turcii: dostizhenija, problemy, perspektivy. Rossijsko-tureckie otnoshenija: 2002–2012 gody (materialy Kruglogo stola, g. Moskva, 4 aprilja 2013 g.) Pod red. V.A. Avatkova, S.B. Druzhilovskogo, A.V. Fedorchenko. Moskva MGIMO – Universitet 2013. S. 62-72.
12. Interview of H.E. Mr. Mevlüt Çavuşoğlu to Estonian Public Broadcasting (ERR), 26 October 2016 URL: <http://www.mfa.gov.tr/interview-of-he-mr-mevlut-cavusoglu-to-estonian-public-broadcasting-err.en.mfa> (Data zvernennja: 30.10.2019)
13. Ekşi M., Erol M. The Rise and Fall Of Turkish Soft Power and Public Diplomacy. *Akademik Bakış*. Vol.11. Winter 2018. P. 126-157.

Paiuk K. A. Impact of the “soft power” of Turkey and the Russian Federation in the beginning of XXI century

The use of “soft power” in Russian-Turkish relations began in the XXI century and was asymmetric in nature. Since the 1990s, Turkey has been extremely interested in forming a new subsystem of international relations – the Turkic world. The leadership of the country did not follow in the footsteps of the European Union, which moved from economy to politics, but came up with original ways of forming this kind of super-identity. Turkey began to create various “integration fields” – cultural, educational, economic, and then political. All these “fields” served the long-term goal of uniting the Turks. The Turkic entities of the Russian Federation were involved in these processes. In the first decade of the XXI century, the “soft power” of Turkey actively acted in the Russian direction, having achieved some success in forming a positive image of the country in the Russian information field. Russia began to apply soft power only in the early 2010s, so its success in this field was moderate. However, after setting a new policy course, Russia began to pay considerable attention to this vector of interaction between countries, so in the late 2010s its successes in forming a positive image of Russia in Turkey, despite some problems, cannot be denied. In general, the Russian “soft power” operates in five areas: the political concept of “sovereign democracy”, the Russian Diaspora in Turkey, the promotion and dissemination of Russian language studies in Turkey, the high culture and education of Turkish students in Russian universities. Given that the effect of the use of “soft power” manifests itself in 5-10 years from the beginning of active activity in this direction, it is possible to predict the growth of influence of Moscow on the attitude of the Turkish population to Russia and, thus, on the domestic politics of Turkey. At the same time, the events of 2013-2016, such as the Arab Spring and the coup attempt in Turkey, have reduced the intensity of the introduction of “soft power” elements in Turkey’s foreign policy, including the Russian direction.

Key words: Turkey, Russia, “soft power”, domestic politics.